

МАТЕРІАЛ

для використання у формуванні інформаційного контенту та змістовного наповнення заходів у зв'язку з Днем пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років

Друга світова війна стала найбільш кривавою і жорстокою в історії людства. У ній взяли участь 80% населення планети, загинуло від 50 до 85 млн людей. До армій ворожих сторін було залучено загалом понад 110 млн солдатів.

Україна вшановує пам'ять кожного, хто боровся з нацизмом, а також інших жертв війни. Натомість кремлівське керівництво вважає, що саме росія зробила найбільший внесок у перемогу над гітлерівською Німеччиною. У прагненні монополізувати Перемогу над нацизмом росія замовчує або применшує роль інших держав і народів у цій боротьбі.

Україна послідовно демонструє єдність з Європою, солідарність з європейськими державами та США, відзначаючи перемогу над нацизмом 8 травня, у день підписання капітуляції нацистської Німеччини (Victory in Europe Day). Цим самим ми відмовилися від радянських наративів, остаточно розмежувавшись з радянською / російською традицією святкування «9 травня», яка передбачає культ перемоги, паради.

Натомість ми переносимо вектор уваги на пам'ять та людський вимір, вшановуючи пам'ять мільйонів українців, загиблих у Другій світовій війні, акцентуємо на зруйнованих війною долях, а не на мотивованій пропагандою романтизації бойових дій. Цивілізоване людство розуміє, що Друга світова війна – це трагедія, а не романтична історія перемог (чи «пабед»). Без пафосу, без радянського культу особистості вшановуємо українців, які воювали у лавах армій країн Антигітлерівської коаліції, УПА, партизанів – кожного, хто боровся з нацизмом, та всіх жертв Другої світової війни. Ми проголошуємо: вічна пам'ять полеглим воїнам і цивільним, довічна вдячність живим ветеранам.

Водночас слід враховувати, що у рф річницю перемоги над нацизмом традиційно буде використано з метою чергової демонстрації «победобесія», що поєднує пропаганду переможної ролі «русского народа» у так званій великій вітчизняній війні і спробу представлення загарбаних у ході «спеціальної військової операції» територій України як «ісконно русских земель». Брехливо наголошуючи на своїй виключній ролі у перемозі над нацизмом, кремль відвертає увагу від своїх злочинів у минулому та у нинішній війні проти України. Радянсько-комуністичний наратив, підтримуваний і посилений нині росією, зображує головним переможцем над нацизмом

«русский народ», і цей наратив, що активно просувається російською пропагандою, на жаль, досі сприймається багатьма у світі як очевидний.

Саме тому важливо спрямовувати зусилля на подолання означених вище стереотипів та наголошувати, що росіяни «успішно» пройшли шлях від боротьби з нацизмом до його реінкарнації у своїй власній країні.

Не маємо права забувати уроки історії для майбутнього. Завжди слід пам'ятати застереження про те, що умиротворення агресора, як у 1938–1939 роках, призводить до світової катастрофи. А також, що свобода та мир не даються задарма – вони вимагають єдності та рішучої боротьби. Натомість страх і нерішучість міжнародної спільноти завжди заохочували агресорів до все більших злочинів. Сьогодні світове співтовариство має змогу спертися на той гіркий досвід та історичні уроки для прийняття адекватних безпекових рішень, зокрема щодо російської агресії проти України.

У сьогоднішньому світі вже чітко прослідковуються історична паралель між нацизмом та рашизмом, а сама російська федерація є не чим іншим, як «імперією зла», яка використовує такі нацистські методи, як агресія, геноцид, знищення міст і сіл. Рашисти заявляли себе як головних борців з нацизмом, але самі повторили майже всі його злочини і стали фактично новітніми нацистами. Показовим у цьому плані стало, наприклад, обрання символом так званої «спеціальної воєнної операції» латинської літери Z, яка нагадує половину свастики. Апофеозом рашистського містицизму і мілітаризму став головний храм збройних сил російської федерації, зведений 2020 року у московському парку «Патріот», що своїм зовнішнім виглядом, внутрішнім оздобленням та кашкетом Гітлера в якості реліквії нагадує язичницьке капище. Набуття чинності 1 липня 2021 року змінами до закону рф «Про увіковічнення перемоги радянського народу у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 років», якими забороняється ототожнювати цілі та дії СРСР і нацистської Німеччини у Другій світовій війні, є лише підтвердженням намагань кремля заперечити очевидну схожість двох режимів.

Загальновідомий факт, що Друга світова війна розпочалася через змову двох тоталітарних режимів – нацистського та радянського, що нагадує сучасну російську агресію. День пам'яті та перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років – це нагадування про те, що розпалюванню глобального конфлікту передували таємна змова націонал-соціалістичної Німеччини та більшовицького СРСР щодо поділу / окупації сусідніх європейських держав, а також мовчазне небажання найпотужніших світових гравців чинити спротив агресорам. Як наслідок, держави-агресори 23 серпня 1939 року підписали пакт Молотова-Ріббентропа і таємний протокол до нього. Таким чином, від початку війни і до 22 червня 1941 року СРСР і Німеччина були союзниками й несуть спільну відповідальність за розв'язування Другої світової війни.

А нинішня боротьба України проти російської агресії є таким самим протистоянням тоталітарному режиму, як і боротьба проти нацизму у 1939–1945 роках. Ми стоїмо за цінності миру, демократії та свободи, які були захищені тоді і захищаються зараз.

Цивілізований світ усвідомлює роль України у Другій світовій війні, віддаючи шану значному внеску українців у перемогу над нацизмом як однієї з націй-переможниць. Без України не було б перемоги у Другій світовій війні, враховуючи нашу роль у розгромі нацизму та історичні факти про наш внесок і наші жертви у війні.

Сьогодні ми так само віримо в перемогу України у сучасній війні проти російської агресії, як наші предки перемогли нацизм у 1945 році. Україна сьогодні – активний учасник боротьби зі злом, вона разом з партнерами формує сучасну європейську безпеку і створює гарантії миру на майбутнє.

Важливим законодавчим актом, спрямованим проти рашизму, став підписаний 22 травня 2022 року Президентом України В.Зеленським закон «Про заборону пропаганди російського нацистського тоталітарного режиму, збройної агресії Російської Федерації як держави-терориста проти України, символіки воєнного вторгнення російського нацистського тоталітарного режиму в Україну».

Героїчний опір українців – це не лише боротьба за фізичне виживання Українського народу та свободу країни. У цій війні Україна захищає свій європейський вибір, національну ідентичність і цінності як частину європейських. Українці проливають кров за вільну й демократичну Європу.

Перемога України – запорука світової стабільності. Шляхом брутального, демонстративного порушення норм міжнародного права РФ прагне демонтувати міжнародний порядок, зруйнувати єдність демократичних країн і повернути світ в епоху імперій, сфер впливу та колоніальних воєн. Навколо кремля сформувалася антицивілізаційна коаліція з Ірану, КНР, Білорусі.

Ми надзвичайно вдячні союзникам за військову, політичну, економічну, фінансову та гуманітарну підтримку. Втім, для остаточної перемоги Україна потребує більшої допомоги, передусім – у військовій сфері.

Українці вистояли й довели свою спроможність протистояти російській агресії і перемагати московитів, попри їх чисельну перевагу. Сьогодні Україна ефективно стримує її завдяки зусиллям на військовому, дипломатичному, інформаційному фронтах, а також потужній міжнародній допомозі.

Наше суспільство має й надалі залишатися консолідованим для перемоги над агресором і розбудови демократичної правової держави в сім'ї європейських народів.

Перемогли нацизм – переможемо і рашизм.

Матеріали укладено Українським інститутом національної пам'яті